

και καλό, κι ὡς φαίνεται ἄσχημο· ἢ ὅτι τὸ καλὸ ὕψος δὲν εἶναι τόσο ἀπαράτετο στὴ διηγηματογραφία, ὅσο νομίζουν οἱ παλιοὶ τεχνουργεῖς. Γιὰ νὰ σώσω πάλι τὸ γόητρο τῶν δυστυχισμένων αὐτῶν, προτιμῶ νὰ παραδεχθῶ τὸ πρῶτο. Ἄς μὴ ξεχνοῦμε πὼς ἡ ἐπιβολὴ τοῦ κ. Β. εἶναι γεγονησμένη. Καὶ συγγραφῆς μὲ τόσο ἐπιβολὴ δὲν μπορεί — αὐτὸ θάταν ἡ πραγματικὴ ἀντινομία — νὰ μὴν ἔχῃ καὶ τὸ ὕψος τοῦ κ. Β. εἶναι πολὺ ταιριαστό μὲ τὸ εἶδος τῶν διηγημάτων του. Καὶ μοῦ φαίνεται ἀκόμα πὼς ἕνας Βουτυρᾶς, στυλίστας, κατὰ τὸ εἶδος τοῦ μακαρίτη Κ. Χρηστομάνου, ἢ τοῦ Κ. Χατζόπουλου, θάταν κατὰ ἀπάνταστο. Δὲν λέγω πὼς τὸ ὕψος του δὲν ἐπιδέχεται ἕνα μικρὸ χτένισμα, ποὺ θὰ τοῦ ἀφαιροῦσε μερικὲς πολὺ χτυπητὲς, καὶ ἐντελῶς περιττὲς, ἀνωμαλίες. Ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀναγκαῖες. Κι ἅμα μὴ κινεῖς στὴν οὐσία αὐτῶν τῶν διηγημάτων, ἅμα γνωρίζῃ μὲ τὸν ἰδιαιτέρου κόσμου ποὺ τοῦ παρουσιάζει ὁ διηγηματογράφος, συνηθίζει καὶ τὸ ξεκούρδιστο, τὸ παρόνοιο, τὸ ἀσθηματικὸ, τὸ ἀκατάστατο ὕψος του καὶ, μέσ' στίς παρατονίες, ἀνακαλύπτει λεπτότητες καὶ ὁμορφιές. Ἐνν παραδείγμα μόνον. Κάπου, στὸ διήγημα «Μὲ τὰ χελιδόνια» ἀπαντιεῖται ἡ φράση :

«Γρήγορα τοῦ ἦρθε τί νὰ κάνῃ».

Ἔτσι, μονάχη τῆς, φαίνεται ἴσως ἀστείχ. Ὁ συγγραφεὺς θέλει νὰ πῇ πὼς ὁ ἦρωας του ἀσκέφτηκε καὶ बोήκε γρήγορα τί εἶχε, τί ἔπρεπε νὰ κάνῃ. Ἐνας ἄλλος, κάπως ἔτσι θὰ πῶλεγε. Κι ὅμως, ὅταν διαβάσῃ κινεῖς αὐτὴ τὴν ἀλλόκοτη φράση μὲ τὴν σειρά τῆς, στὸ διήγημα, τοῦ φαίνεται πὼς μόνον ἔτσι ἔπρεπε νὰ εἰπωθῇ. Γιατὶ μὲ τὴν ιδιορρυθμίαν τῆς ἐκφράσεως σὰ νὰ προσημιζέται καὶ ἡ ιδιορρυθμία ποὺ τοῦ ἦρθε τοῦ ἦρωα νὰ κάνῃ... Ἀλλ' αὐτὸς ὁ τρόπος ἔχει βέβαια τὰ ὅριά του. Γι' αὐτὸ ποτὲ δὲ θὰ παραδεχθῇ κατὰ πὼς μπορεί νὰ σταθῇ, νὰ ἐννοηθῇ καὶ πὼς δὲ θέ-

λει τὸ χτένισμα ποὺ εἴπαμε, ἢ ἀκόλουθη φράση ἀπὸ τὴν ἴδια σελίδα : «Ἐχθρὸν δὲν συλλογιζότανε τίποτα, ἀν καὶ ἔκταναν πάλι νὰρχίσουν τὰ ἴδια, σὰ νὰ εἶχανε ρίξει κάτω ἐκεῖνα, ποὺ τοῦ εἶχανε φέρει τὴν ἡσυχίαν». Ἐδῶ κατὰ λείπει κατὰ χρειάζεται, ἀπαράτετα. Ἡ ἀτάξια ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τοῦ ἰδιαιτέρου τρόπου. Κι' εἶν' ἔν' ἀπὸ τὰ πραγματικὰ γεγονότα ποὺ βρίσκει ὁ μελετητὴς στὸ πρωτότυπο, στὸ προσωπικὸ ὕψος τοῦ κ. Β. Ὡς αὐτὰ ὁ συγγραφεὺς δὲν πατεῖ μόνον τοὺς παραδεγμένους κανόνες τοῦ καλοῦ γραφίματος, τοῦ κοινοῦ, ποὺ εἶδαμε πὼς δὲν ἔχει καμμιὰ σημασία· πατεῖ καὶ τοὺς δικούς του, τοὺς ἰδιαιτέρους.

Γλῶσσα, ὕψος καὶ σύνθεση εἶναι τὰ στοιχεῖα τοῦ αποτελοῦν τὴν ἑξωτερικὴ μορφή τοῦ λογοτεχνήματος. Στὸ διήγημα ὅμως ἡ σύνθεση παίζει τὸν κυριώτερο ρόλο. Εἶναι ὅ,τι στὴ ζωγραφικὴ τὸ σχέδιο, πρὶν μὴ τὸ χρῶμα, ὅ,τι στὴν ἀρχιτεκτονικὴ ὁ σκελετός, πρὶν μποῦν τὰ στολίδια. Πολὺ σπουδαῖο στὴν Τέχνη ! Καὶ τόσο, ὥστε πολλοὶ τεχνίτες νὰ μὴν παραδέχονται καλλιτεχνικὰ καὶ ἀντικαλλιτεχνικὰς ἰδέες, παρὰ νὰ κηρύττουν πὼς ὅλη ἡ οὐσία, ὅλο τὸ νόημα τῆς Τέχνης, εἶναι ἡ καθυπόταξη, ὁ περιορισμός, τὸ κλείσιμο τῆς ἰδέας μέσα σὲ μιὰ καλλιτεχνικὴ μορφή. Μὰ καὶ ἂν δὲν εἶναι ὅλη ἡ οὐσία, εἶναι βέβαια ὅλος ὁ κόσμος τοῦ τεχνίτη, αὐτὴ ἡ σύνθεση τοῦ διηγήματος. Πρέπει νὰ στέλῃ κατὰ ἄρτιο, ἁρμονικὸ, στρογγυλὸ, τελειωμένο. Νάχῃ τὴν ἀρχὴν του, τὴ μέσην του καὶ τὸ τέλος. Ἀλλὰ καὶ νὰρχίζει ἀπὸ καὶ ποὺ πρέπει, καὶ νὰ κορυφώνεται καὶ ποὺ πρέπει, καὶ νὰ τελειώνει ἐκεῖ ποὺ πρέπει. Νὰ λέῃ ἀκόμα ἢ νὰ δείχνῃ ὅσα χρειάζονται γιὰ τὸ ἀποτέλεσμα, γιὰ τὸ σκοπὸ, ἀφίνοντας στὴ σκιά, ἢ καὶ ὀλοσδιόλου ἀποσιωπώντας, τὰ δευτερεύοντα.

(Συνέχεια)

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἐνα εἰρηνοποιὸ βιβλίον. — *Mémoires* ἀκόμα συμβουλὲς τῆς *Place de Grève*

— Στὸν «Ταχυδρόμο τοῦ Μονάχου» διαβάζουμε τὴν ἀκόλουθα γιὰ ἕνα γαλλικὸ μυθιστόρημα :

«Ὁ Πῶλ Ρεμποῦ θγάζει αὐτὲς τίς ἡμέρες, κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο «Οἱ Σημαῖες», ἕνα μυθιστόρημα, ποὺ τὸ κύριον πρόσωπό του, ὁ Ζὰν Ρεάλ, θυσιάζει ὅ,τι πὺλ ἀγαπητὸ καὶ πολὺτιμο ἔχει στὸν κόσμον, χάριν στὸ ἴδιον τοῦ νὰ λυθεῖ πᾶς ἡ προαιώνια ἐχθρότητα μεταξὺ Γάλλων καὶ Γερμανῶν καὶ νὰ ἐνωθεῖ τὸ πνεῦμα τῶν δυὸ λαῶν σὲ μιὰ εἰρηνικὴ ἐργασία καὶ ἀποφασίζει νὰ φοσηθεῖ στὸ ἔξῃς στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Σ' ἕνα πρόλογο ὁ Ζὰν Ρεάλ λέει τοὺς λόγους ποὺ τὸν κάνουν νὰ ὑψώσει στὰ σύνορα τῆς Γαλλίας καὶ Γερμανίας τὴ σημαία τῆς εἰρήνης καὶ τῆς φιλίας. «*Μεταξὺ τοῦ ἀναπόφευγου πολέ-*

μου καὶ τοῦ δεσμοῦ τῆς φιλίας», λέει, *διαλέγω τὸ δεύτερο :*

«Γιατὶ τὸ καθεὶ εἶναι προτιμότερο ἀπὸ τὸ σημερινὸ μας πόλεμον, αὐτὸ τὸν ἐπιστημονικὸ πόλεμον τῶν φαρμακερῶν ἀερίων καὶ τῶν χαρκακιδίων, ποὺ κάνει τοὺς ἀνθρώπους κακοὺργους — τὸ σκατεντῆ, τὸν ἀκύνδρωτο, τὸν ἐκφυλιστὴ, τὸν ἐπίσης γιὰ τοὺς νικητὰς, ὅσο καὶ γιὰ τοὺς νικημένους ὀλέθριο πόλεμον.

«Γιατὶ ἡ συμφορὰ τῆς θορεινῆς Γαλλίας γέννησε πολλὰς ὑπόσχες, ὅμως ἀκόμα καμμιὰ παλινόρθωση, καὶ πρέπει νὰ μᾶς κάνει νὰ μὴν παραδώσουμε καὶ ἄλλα μέρη σὲ παρόμοια ἀδελιότητα.

«Γιατὶ μπορεί τὸ συμφέρον ὀρισμένων οἰκονομολογικῶν κύκλων νὰ θέλει νὰ ἐρεθίζει τὸν ἕνα λαὸ ἑναντίον τοῦ ἄλλου, νὰ τοῦ παίρνει τὸ ψαμί ἀπὸ τὸ στόμα του, νὰ τοῦ κλείνει τὰ λιμάνια του, νὰ τοῦ φορολο-

μοιν του και των άλλων αναγκών του, για να αξιο-
κερδησει οι λαοί όμως έχουν έντελώς το αντίθετο συμ-
φύρο να γκρεμίσουν τους τελωνειακούς φραγμούς,
να βοηθούν και να ευκολύνουν το εμπόριο, να κάνουν
πιο εύκολη και πιο φτηνή τη ζωή.

«Γιατί το «Έλευτερία ή θάνατος!» είναι ένας λό-
γος άνόητος. «Αν πεθάνω, τότε ή λευτεριά μου είναι
τέλεια αδιάρρητη. «Αν είμαι πάλι ζωντανός, τι είδος
λευτεριά μπορεί να έχω ύστερ' από έναν τέτοιο πόλε-
μο της έποχής μας; μέσα σ' έναν τόσο σπιντριμμένο
από φόρους και απαγορευμούς, μέσα σ'
έναν πλήθος από παράσιτους και από κλέφτες; -- Εί-
ρηνη ή θάνατος! ιδού ή αλήθεια.

«Γιατί λένε όλοι ψέματα όσοι μας λένε: Είναι γλυ-
κό κ' υπέροχο πράμα να πεθαίνει κανείς για την πα-
τρίδα! Γλυκό κ' υπέροχο πράμα είναι: να ζεις ή
άνθρωπος, να γαπάει, να εργάζε-
ται, να δημιουργεί!

«Γιατί είναι βέβαια αλήθεια πως το άτομο πρέπει
να υπηρετεί την κοινωνία όχι όμως μιάν άνο-
νημη έταρρία.

«Γιατί είναι ανάγκη να θυάει κανείς τη μάσκα ά-
πό όλους τους κακολόγους και τους συκοφάντες που,
από πάνω και από κάτω μέρος των συνόρων, κηρύ-
χουν το μίσος, και να τους κάνουν ανίκανους να εξα-
κολογήσουν το έργο τους.

«Γιατί οι γέροι, οι άνίκανοι κ' οι γυναίκες δεν έ-
χουν κανένα δικαίωμα να κανονίζουν την τύχη έκει-
νών που πρέπει να πολεμήσουν για δαύτους. Δέ γνω-
ρίζουν τους κληνούς του πολέμου, δεν είδανε ποτέ
τους τα αίματίνα ποτάμια που ποτίζουνε τα τραντα-
ζομένα χωμάτια γίνονται φρονιάδες έκεινών, στους ό-
ποιους λένε: «Τραβάτε στο μέτωπο, έμεις θα μείνουμε
πίτι.

«Γιατί μόνο ό δειλός αναγνωρίζει την αλήθεια
κι' από φόβο καταντάει να γίνει βοηθός και συ-
νεργάτης της ψευτιάς.

--- Από το τελευταίο φυλλάδιο της «Πλάς ντέ
Γκρέβ» παίρνουμε τις παρακάτω συμβουλές που δίνει
ό Κύνθιος σ' ένα νεαρό κριτικό. Δέ θα είναι ίσως τέ-
λεια άσκοπο να είδοποιήσουμε πρώτα πως οι σκοποί
μας έδω δεν είναι παρά να διασκεδάσουμε μιá στάλα
τους άναχνώστες μας, κι όχι να ωφελήσουμε κανέναν
μέ τις συμβουλές του Κύνθιου γιατί στον τόπο μας
τέτοιες συμβουλές είναι τέλεια περιττές. Κι όποιος
κάνει τον κόπο να τις διαβάσει, θα μάς δικαιώσει ά-
μέσως από τις πρώτες άράδες. Ίδου:

«Σάν είσαι άνίκανος να γράφεις ή να ζωγραφίζεις
ή να συνθέσεις μουσική, θα γίνεις κριτικός. Κριτικός
για τί πράμα; Διάλεξε, άν και μπορείς να γίνεις για
τά πάντα.

«Προτού νάρχίσεις, φρόντισε να φτιάξεις ένα λε-
ξιλόγιο. Δέ σου λέω ύφος, γιατί είπαμε πως δεν ξέ-
ρεις να γράφεις.

«Αν άποφασίσεις να κατάρθινεις στη φιλολογική κρι-
τική, δέ θα δυσκολευτείς καθόλου για να πετύχεις
γιατί ό κ. Πάολ Σουντλ κατώρθωσε να κάνει το δι-
ευθυντή του «Χρόνου» να πιστεύει πως είναι κατ'επί-
σημον.

«Δέν έχεις ανάγκη να διαβάζεις τα διβλία που γι'
αυτά θα μιλείς. Θα περιμένεις να μιλήσει πρώτα κα-

Τότε θα παίρνεις στο χέρι τον καλάμό σου.

«Αν το έργο είναι κανενός γνωστού συγγραφέα, θα
του άφιερώσεις μεγάλα άρθρα, και θα ποδείξεις πως
το τελευταίο ροιάντζο του κυρίου Ταρντεμπόν δεν
είναι τόσο καλό όσο τα προηγούμενα. «Αν κανενός
που δεν έχει γίνει γνωστός, θα σωπάσεις. Για ποιό
λόγο να τρέξεις τον κίντινο να γελαστείς; Και για
ποιό λόγο να δώσεις θάρρος στους συγγραφείς; Εί-
ναι τόσο πολλοί!

«Προτιμάς τη μουσική κριτική; Είναι πιο εύκολη,
γιατί οι άνθρωποι που μπορούν να έχουν γνώμη για τη
μουσική δεν υπάρχουνε σε τόσο άφθονία. Όμως μην
ξεχνάς να μιλάς με μεγαλόπρεπη σοβαρότητα για τον
πλούτο της συμφωνικής παλέτας του Βάγνερ και για
τη λαμπρότητα του μελωδικού χρωματισμού του Ρα-
βέλ.

«Μένει άκόμα ή κριτική των εικαστικών τεχνών.
Κρίνε τη ζωγραφική από ψηλά, και τη γλυπτική όπως
σου κατέβει. Γι' αντιστάθμισμα, φτιάνε χειτωμένες
κράσες για τη μουσική κλίμακα των χρωμάτων όπου
παίζεται ό Φλάμεγγ, και για τις πέτρινες συμφωνίες
που πελεκάει ό Πάολ Ντρεντέ.

«Ακόλουθα καλά τους λόγους μου. Θα μπείς στην
'Ακαδημία.»

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΤΑ ΙΔΕΩΔΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ.—
Πείραμα ψυχολογικών. Συγ. Δημ. Μωραϊτης, ύποδιευθυντής
Λιθασκαλείου Λαμίας. Έκδ. Μ. Ζημάκης. (Όδός: Περιοδικό
του και Πανεπιστημίου). Τιμ. Λρ. 3.

— Βγήκανε τα 'Αλεξανδριανά «ΓΡΑΜΜΑΤΑ», (Νέα περιο-
δος, άριθ. 1, 'Ιούλιος—Αύγουστος, 1920) με παραπολή σοβαρά
περιεχόμενα.

— Κυκλοφόρησε και το 2ο φυλλάδιο του περιοδικού ή «Μόδα»
Σημειώνουμε από τα περιεχόμενα. Κωστή Παλαμά: 'Αποκρι-
τική γραφή, Κώστα Παρορίτη: Στο φως της λάμπας, Κω-
στή Βελμούρα: Σιδερέη, Α. Παπαδήμα: Τις πρώτες μέρες του
Χιλόπουρου. Κ. Ουράνη: Βράδι στη Ρώμη. Ρήγα Γκόλφη
Τα μάτια της άγωνίας Τα μάτια της θυσίας.

Η ΑΝΕΞ. ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ ΝΕΟΛΑΙΑ

«Η Α. Κ. Ν. 'Αθηνών, επ' εύκαιρίμ της έορτής της
«Ημέρας των Νέων», της όρισθείσης υπό της Κομ.
Λεθν. των Νέων, διοργανώνει την Δευτέραν το βρά-
εις το Έργ. Κέντρον 'Αθηνών έορτήν και διάλεξιν
περί της Εργατικής Τάξεως.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ

Όδός Φειδίου 3.

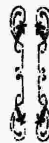
- Τακτικά έγγραφα από 2 Σεπτεμβρίου.
- Έναρξιν μαθημάτων 16 Σεπτεμβρίου.
- Εισιτήριοι εξετάσεις 17, 18 και 19 Σεπτεμβρ.
- Πληροφορίες 9-12 π. μ. και 4-7 μ. μ.
- (Εκ της Γραμματείας)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΤΩ 1841

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ
ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ
ΔΡ. 35.000.000

ΟΛΙΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
ΔΡΑΧΜΑΙ
900.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΖΑΪΜΗΣ

ΣΥΝΔΙΟΙΚΗΤΑΙ: } ΑΛ. ΔΙΟΜΗΔΗΣ
 } Ι. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΑΙΓΙΟΝ
ΑΓΡΙΝΙΟΝ
ΑΛΜΥΡΟΝ
ΑΜΦΙΣΣΕΑΝ
ΑΜΑΛΙΑΔΑ
ΑΡΓΕΑΝ
ΑΤΑΛΑΝΤΗΝ
ΒΟΛΟΝ
ΓΥΘΕΙΟΝ
ΔΗΜΗΤΣΑΝΑΝ
ΖΑΚΥΝΘΟΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΝ
ΘΗΒΑΣ
ΘΗΡΑΝ
ΙΩΑΚΗΝ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ
ΚΑΛΑΒΡΥΤΑ
ΚΑΛΑΜΑΣ
ΚΑΡΔΙΤΣΕΑΝ
ΚΕΡΚΥΡΑΝ
ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑΝ
ΚΟΡΙΝΘΟΝ
ΚΥΜΗΝ
ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΝ
ΚΥΘΗΡΑ
ΛΑΜΙΑΝ
ΛΑΡΙΣΣΕΑΝ
ΛΕΒΑΔΕΙΑΝ

ΛΕΥΚΑΔΑ
ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΝ
ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΝ
ΜΕΣΣΗΝΗΝ
ΝΑΥΠΑΚΤΟΝ
ΠΑΞΟΥΣ
ΠΑΤΡΑΣ
ΠΕΙΡΑΙΑ
ΠΥΛΟΝ
ΠΥΡΓΟΝ
ΣΠΑΡΤΗΝ
ΣΥΡΟΝ
ΤΡΙΚΚΑΛΑ
ΤΡΙΠΟΛΙΝ
ΧΑΛΚΙΔΑ